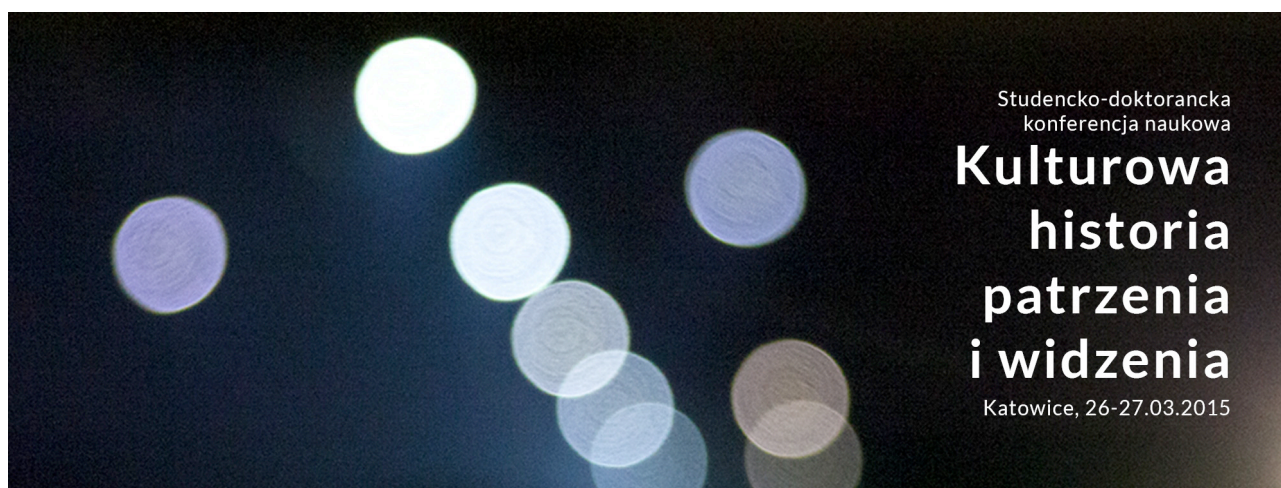

Koło Naukowe Antropologii Kultury UŚ ma przyjemność zaprosić do udziału w studencko-doktoranckiej konferencji naukowej ***Kulturowa historia patrzenia i widzenia***, która odbędzie się w dniach **26–27 marca 2015 r.**, na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Chcemy w ten sposób zainaugurować cykl spotkań poświęconych „kulturowym historiom”, organizowanych pod patronatem naukowym Zakładu Teorii i Historii Kultury UŚ. Konferencji towarzyszyć będzie II Śląska Edycja Przeglądu Filmów Etnograficznych „Oczy i Obiektywy” (27–28 marca 2015 r., Kino Prokultura w Katowicach).

Słowo wstępne

Badanie wizualności od kilkunastu lat stało się jednym z wiodących zagadnień humanistyki – spośród wszystkich omawianych (i postulowanych?) zwrotów to właśnie ten „ikoniczny” (wizualny/piktorialny/obrazowy/...) jest wymieniany chyba najczęściej. Dotyczy to także polskich i światowych badań nad kulturą – gdzieś na przecięciu podejścia kulturoznawczego i antropologicznego bardzo pręźnie rozwijają się antropologie: wizualności, wizualna, obrazu, mediów, kultury wizualnej, etc. Nasza refleksja koncentruje się wokół obrazów, wizerunków i reprezentacji, przez co czasem można odnieść wrażenie, że są one niezależne od człowieka, całkowicie wobec niego „zewnętrzne” – tak, jakby sposób patrzenia i widzenia nie wpływał na ich postrzeganie. Chcemy więc podjąć refleksję właśnie nad patrzeniem i widzeniem – wychodząc od problematyki wizualności, ale pamiętając o tym, że patrzymy i widzimy nie tylko obrazy, ale także (a może nawet: przede wszystkim) innych ludzi oraz świat (zarówno ten nas otaczający, jak i ten wyobrażony).

Jako punkt wyjścia do dyskusji proponujemy słowa Johna Bergera, rozpoczynające jego książkę *Sposoby widzenia*: „Widzenie poprzedza słowa. Dziecko patrzy i rozpoznaje, zanim nauczy się mówić. Widzenie jednak poprzedza słowa również w innym sensie. To widzenie ustala nasze miejsce w otaczającym świecie [...]. Nasze widzenie cechuje nieustanna aktywność, nieustanna ruchliwość, nieustanne włączanie do kręgu wokół niego rzeczy, które obejmuje swym zasięgiem, konstytuowanie tego, co jest naszą rzeczywistością w danym momencie” [*Sposoby widzenia*, red. J. Berger i in., Fundacja Aletheia, Warszawa 1998, s. 7–9.].

Niezależnie od tego, czy zgadzamy się z konstruktywistyczną myślą Bergera, warto zastanowić się nad przedstawionym przez niego rozróżnieniem na widzenie i patrzenie. Poszukajmy więc znaczeń tych dwóch słów. W internetowym Słowniku Języka Polskiego PWN możemy znaleźć następujące definicje:

patrzeć, patrzeć	widzieć
1. «kierować na coś, na kogoś wzrok» 2. «pojmować lub oceniać coś w pewien sposób» 3. «traktować kogoś lub coś w jakiś sposób» 4. «obserwować, zauważać» 5. <i>pot.</i> «zważać na coś, mieć coś na uwadze» 6. <i>pot.</i> «szukać czegoś, kogoś wzrokiem»	1. «postrzegać kogoś lub coś wzrokiem» 2. «mieć zdolność reagowania na światło, postrzegania osób i rzeczy» 3. «obejrzeć film, sztukę, wystawę» 4. «spotkać się z kimś» 5. «przypominać lub wyobrażać sobie coś» 6. «zdawać sobie z czegoś sprawę» 7. «rozumieć i oceniać coś w określony sposób» 8. «znajdować w kimś lub czymś jakąś cechę» 9. «sądzić, że ktoś nadaje się do pełnienia jakichś funkcji»

Już porównanie pierwszych znaczeń tych słów zarysowuje interesujący nas obszar badawczy rozciągający się od „kierowania na kogoś/coś wzroku”, do „postrzegania tego kogoś/czegoś”. Jeśli przyjrzymy się kolejnym znaczeniom, to okazuje się, że musimy do problematyki włączyć także: pojmowanie, rozumienie i ocenianie; obserwowanie, reagowanie i zauważanie; szukanie kogoś i spotkanie z kimś; pamięć i wyobrażenie, etc. Od razu nasuwają się więc pytania o samą istotę patrzenia i widzenia: kiedy „już” widzimy, a kiedy „jedynie” patrzymy; na co patrzyliśmy i co widzieliśmy kiedyś, a na co patrzymy i co widzimy teraz; a także: jak zmieniało się i wygląda obecnie nasze – *nomen omen* – postrzeganie patrzenia i widzenia. Zachęcamy Państwa do wspólnego poszukiwania odpowiedzi na te – i inne pokrewne – pytania.

Interesują nas zarówno zagadnienia historyczne, jak i analizy współczesne, rozważania teoretyczne, jak i interpretacje konkretnych praktyk patrzenia i widzenia. Do udziału w konferencji zapraszamy przedstawicieli różnych dyscyplin, jednak ze szczególnym wskazaniem na kulturoznawców, historyków kultury i antropologów kulturowych.

Przykładowe wątki i obszary badawcze:

- kulturowo-historyczne uwarunkowania sposobów patrzenia i widzenia,
- na co kierujemy spojrzenie? Rzeczy małe i wielkie,
- obserwatorzy i obserwowani w historii kultury,
- patrzenie i widzenie a percepcja/intuicja,
- spojrzenie jako element inicjujący poznanie antropologiczne,
- badania antropologiczne jako „przeglądanie się w lustrze innego”,
- ekstensje ludzkiego wzroku i ich wpływ na nasze widzenie,
- sny, marzenia, fantazje i inne przykłady widzenia bez patrzenia,
- percepcja – recepcja – reprezentacja,
- okulocentryzm w tradycji zachodniej,
- film i fotografia antropologiczna,
- zmiany perspektywy widzenia w grach komputerowych,
- spojrzenie i widzenie w tekstach literackich, filmowych, teatralnych, itp.

Wskazane wątki są tylko przykładowe, zachęcamy do propozycji wychodzących także poza nie.

Zgłoszenia:

Zgłoszenia należy przesyłać w terminie **do 28 lutego 2015 r.** na adres: thk@us.edu.pl. Program konferencji ogłoszony zostanie w pierwszym tygodniu marca. Zgłoszenie powinno zawierać: imię i nazwisko autora, afiliację (w przypadku studentów: uczelnia, kierunek, rok studiów), tytuł, streszczenie referatu (ok. 1000–1500 znaków).

Czas trwania referatu powinien wynieść maksymalnie 20 min. Przewidujemy wydanie recenzowanej **monografii pokonferencyjnej**. Opłata konferencyjna wynosi **90 zł** i obejmuje: dwa obiady, bufet kawowy w przerwach i koszty wydania publikacji. Noclegi uczestnicy zapewniają sobie we własnym zakresie (na stronie internetowej konferencji opublikowane zostaną propozycje miejsc noclegowych blisko Uniwersytetu).

Rada naukowa konferencji:

- dr hab. Marek Pacukiewicz – przewodniczący,
- dr Adam Pisarek,
- dr Małgorzata Rygielska,
- dr Antonina Szybowska,
- mgr Jakub Dziewit – I sekretarz ,
- mgr Małgorzata Kołodziej – II sekretarz.

Informacje kontaktowe:

- e-mail ogólny: thk@us.edu.pl
- mgr Jakub Dziewit: jakub.dzewit@us.edu.pl
- mgr Małgorzata Kołodziej: mkolodziej2@us.edu.pl
- strona konferencji: http://www.thk.us.edu.pl/?page_id=9697
lub <http://www.thk.us.edu.pl> => zakładka „konferencje”
- wydarzenie na facebooku: <https://www.facebook.com/events/333655596831599/>

Organizator:

Koło Naukowe Antropologii Kultury UŚ

Patronat naukowy:

- Zakład Teorii i Historii Kultury Uniwersytetu Śląskiego (Wydział Filologiczny / Instytut Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych)
- „Laboratorium Kultury” – <http://www.laboratoriumkultury.us.edu.pl>